

a nagycsalád-rendszer a „szimbolikus” reneszánszát éli. Előadásomban ennek a két ellentétes folyamatnak a bemutatására vállalkozom.

Lányi Gusztáv

Fejlődés és/vagy bomlás? A család mint pszichohistóriai probléma

Előadásomban a „család” fogalmát olyan paradigmaticus példának tekintem, ami általánosítható erővel mutatja korunk emberi életvilága mikro-, mezo- és makro-szféráit átható *végzetes értékrelativizálódásokat*: a család esetében a *hagyományos funkcióinak leépülését, elvesztését*.

Előadásomban a következő kérdésekre összpontosítok:

1. A modernizáció történeti-szociológiai folyamataiban kialakult *nukleáris család* disz/funkciói a „fejlődés” és/vagy inkább a „bomlás” irányába mutatnak-e?
2. A pszichohistóriai elemzés ugyanakkor ezt a történeti-szociológiai folyamatot mintegy „belülről” – a „lélek” pszichológiai perspektívájából – vizsgálja.
3. Elemzésem középpontjába az *autoritásvesztés* diagnosztizálását állítom.
4. Terápiás javaslatom, vagyis inkább ilyen szándékú kérdésem: a *család bibliai (ó- és újtestamentumi) konfliktusartikulálási és -kezelési módjai/mintái vajon milyen példával szolgálhatnak a posztmodernitás kor- és korszakában?*

Lengyel Nóra

Anyakép a katolikus női sajtóban (1918–1944)

A keresztény feminista nőmozgalom folyóiratainak elemzése során arra a kérdésre keressük a választ, hogy azokban a nemzetépítéssel összefüggésben milyen nőképek és női szerepek figyelhetők meg. Megvizsgáljuk, hogy a lapok milyen feladatokat tulajdonítottak a családon belül a nőknek, hogy milyenek mutatták be az ideális anyaképet katolikus nézőpontból. A folyóiratokban általában azt propagálták, hogy a nő egyszerre hűséges házastárs, kiváló családanya és jó háziasszony, de olykor egyéb, például a „család pénzügyminisztere” szerepekkel is felruházták. Emellett bemutatjuk, hogy ábrázolásmódjuk miként illeszkedett az úgynevezett nemzeti-keresztény diskurzusba. Az előadásban a *Katholikus Nők Lapja*, az *Asszonyok – Leányok*, a *Tulipántos Láda* és a *Magyar Nő* (majd *Keresztény Nő*) sajtókiadványokban ábrázolt család- és anyaképre fókuszálunk 1918–1944 között.

Oláh János

Családimázs néhány 19-20. századi zsidó hittankönyvben

Néhány, a magyarországi zsidó fiatalság által használt hittankönyv alapján vázolom fel a 19. század végén, a 20. század elején „sugallt”, hivatalosnak tekinthető családimázst, és azt a fejlődési vonalat, valamint változásokat és állandóságokat, amelyek észrevehetőek e tananyagokban. Az elemezni kívánt, időrendben első hittankönyvet, Halász Nátán jegyzi. E könyvben főként szentírási és talmudi idézetek segítségével példálódzik, és tanácsol az ifjaknak egy követendő utat. Krausz Sámuel szintén idézetek segítségével mutat irányt, és rendszerbe illeszti a családot és annak szerepét. Bernstein Béla az ötödik és a hetedik parancsokat értelmezésével ad tanácsokat kora ifjúságának a családi élethez. Havas Manó a „Társadalomvédő intézmények” között – viszonylag röviden – tárgyalja a családot, és már szükségét érzi, hogy a vegyes házasságok ellen is szót emeljen.

(Dr. Havas Manó: Rendszeres zsidó vallás- és erkölcsan. A középiskolák VIII. és a kereskedelmi iskolák IV. osztálya számára szakbavágó művek alapján. (Schlesinger József Könyvkereskedése-Budapest, 1934); Dr. Bernstein Béla: Zsidó vallásan. A középiskolák VII-VIII., a felsőkereskedelmi iskolák III-IV. osztályai részére. (Nyíregyházi Zsidó Hitközség-Nyíregyháza, 1912); Dr. Krausz Sámuel: Rendszeres zsidó vallás- és erkölcsan a Pesti Izr. Hitközség tanterve nyomán az érett tanulóifjúság számára. (Singer és Wolfner-Budapest, 1895); Halász Nátán: Zsidó hit- és erkölcsan. Különös tekintettel a gyakorlati vallásos életre. Középiskolai növendékek és a család használatára. I. rész. Az eredeti kútforrások nyomán. (Ifj. Nagel Ottó-Budapest, 1889).

Örsi Julianna

A család belső rendje és a társadalmi-politikai-gazdasági változások összefüggései

A 20. század az egyén és a család életében is megpróbáltatásokkal teli időszak volt. Világháborúk, gazdasági válságok, rendszerváltások követték egymást, amely megnehezítette az emberek életét. A külső körülmények alkalmazkodásra, túlélésre, mobilitásra ösztönözte, kényszerítette az egyént, a családot, a helyi társadalom közösségeit. Mindez tükröződik a családi és egyéni sorsokban egyaránt. Ez pedig alapjában megváltoztatta a hagyományos parasztcsalád működésének rendjét.

Papp Szilvia Anikó

Hagyományörzés az asszimiláció sodrában. Joseph Roth: Jób.

Joseph Roth *Jób* című kisregénye a bibliai Jób történetét helyezi egy 20. századi zsidó család történetének háttérébe, párhuzamba állítva főhősének, a tanító Mendel Singernek alakját Jóbéval. Jób történetének teológiai és szépirodalmi értelmezéseit vizsgálva mondhatjuk, hogy néhány fő értelmezési irány domborodik ki: Jób könyvét olvashatjuk erkölcsi példázatként, azaz a szenvedő ember hitben való kitartásáról szóló könyvként, teodíceai műként, amely Isten igazságosságát helyezi középpontjába, olvashatjuk a dialógus keresésének példázataként is. Roth Jób regénye Jób történetét zsidó családtörténétté teszi, amely bemutatja, hogy a népvándorlás és az asszimiláció folyamata milyen hatással van egy általa tipikusnak nevezett hagyományos zsidó család életére. Regényelemzésemben a család történetét végigkövetve az asszimilációnak és a háborús krízishelyzetnek a család egységére tett hatására és a zsidó hagyomány megtartásának folyamatára fókuszálok. Roth a Jób könyvében hangsúlyos, minden emberhez szóló emberi általánost megtartva bemutatja a zsidó mindennapi vallásosságot és azokat az alattomos társadalmi folyamatokat is felvillantja, amelyek a zsidó önazonosság és közösség fennmaradását veszélyeztetik. Roth itt megmutatkozó nézőpontjából a zsidó önazonosság éppen az Istennel való dialógusban maradáást jelenti: nem a szülőföldre, a nyelvhez, közös hazához, nemzethez tartozás a zsidósághoz tartozás kritériuma, hanem a valláshoz való ragaszkodás, és e valláson keresztül egy történelmi kontinuitásban összetartozó sorsközösség vállalása.

Regényelemzésem célja az, hogy bemutassam a zsidó hagyományok szerint élő család működését, mindennapjait és ennek a vallás által meghatározott családi életnek a felbomlását a társadalmi folyamatok, válsághelyzetek hatására.

Pók Katalin

Hagyományos család a vallásokban és a liberális plurális modell

A zsidó, keresztény és iszlám családmódel. A zsidó-keresztény értékek gyengülése a liberalizmus erősödése. A klasszikus liberalizmus neoliberalizmusba fordulása és a családi